

ΒΗΧΑΣ

Ο βήχας αποτελεί ένα αμυντικό αντανακλαστικό του οργανισμού σε διάφορα ερεθίσματα. Κατά μήκος των αεραγωγών που μεταφέρουν τον εισπνεόμενο αέρα από τη μύτη και το στόμα στους πνεύμονες, υπάρχουν ειδικά νευρικά κύτταρα (υποδοχείς του βήχα) που ερεθίζονται από διάφορους παράγοντες (ξένα σώματα, σκόνη φλεγμονή κτλ.) και προκαλούν το αντανακλαστικό του βήχα. Ο αέρας εξέρχεται με μεγάλη πίεση από τους πνεύμονες και οι ερεθιστικές ουσίες απομακρύνονται. Ο σημαντικός ρόλος του βήχα φαίνεται από τις επιπλοκές που μπορεί να προκύψουν λόγω καταστολής του (π.χ. μετά από αναισθησία) όπως είναι η κατακράτηση εκκρίσεων και οι λοιμώξεις.

Ο βήχας ανάλογα με την παραγωγή εκκρίσεων διακρίνεται σε παραγωγικό και ξηρό και ανάλογα με τη διάρκειά του:

- οξύ: διαρκεί κάτω από 3 εβδομάδες.
- υποξύ: διαρκεί μεταξύ 3 έως 8 εβδομάδες.
- χρόνια: διαρκεί πάνω από 8 εβδομάδες.

Αίτια οξέως βήχα:

- ✓ Λοιμώδεις παράγοντες (κυρίως ιογενείς λοιμώξεις, κοινό κρουλόγημα, παραρινοκολπίτιδες, πνευμονία, κοκκύτης).
- ✓ Μη λοιμώδεις παράγοντες (αλλεργίες ή εξάρσεις χρόνιων παθήσεων όπως άσθμα ή Χρόνια Αποφρακτική Πνευμονοπάθεια-ΧΑΠ).
- ✓ Η πνευμονική εμβολή, μια οξεία και απειλητική για τη ζωή κατάσταση, μπορεί να εκδηλωθεί με οξύ πόνο στο στήθος, ταχυκαρδία, δύσπνοια και βήχα.
- ✓ Εισρόφηση ξένου σώματος.

ΧΡΟΝΙΟΣ ΒΗΧΑΣ

Ο χρόνιος βήχας αποτελεί ένα σύνθετο κλινικό πρόβλημα καθώς τα αίτια που τον προκαλούν μπορεί να είναι περισσότερα ή συχνά να συνυπάρχουν. Ένα προσεκτικό ιστορικό είναι απαραίτητο και θα μας δώσει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την έναρξη του βήχα, τη συσχέτιση του με τη λοιπή φαρμακευτική αγωγή, τους

παράγοντες που τον επηρεάζουν και πολλά άλλα στοιχεία που θα αξιολογηθούν με προσοχή.

Τα κυριότερα αίτια – παθήσεις που σχετίζονται με χρόνιο βήχα είναι:

1) Σύνδρομο βήχα των ανώτερων αεραγωγών (ή σύνδρομο οπισθορρινικής έκκρισης). Πρόκειται συνήθως για ξηρό και παρατεταμένο βήχα (σα να προσπαθεί κανείς να καθαρίσει το λαιμό του). Μπορεί να συνυπάρχει και με άλλα συμπτώματα από τη μύτη ή τους παραρρινίους κόλπους όπως ρινική συμφόρηση ή καταρροή και πονοκέφαλο.

2) Άσθμα: Αποτελεί το συχνότερο αίτιο βήχα σε παιδιά. Η διάγνωση θα γίνει με βάση τα συμπτώματα, το λειτουργικό έλεγχο της αναπνοής και την ανταπόκριση στη θεραπεία.

-Βήχας ισοδύναμος άσθματος: Είναι μια ειδική κατηγορία άσθματος που εκδηλώνεται με βήχα. Εμφανίζεται κυρίως το βράδυ ή μετά από άσκηση ή έντονα οσφρητικά ερεθίσματα. Συνήθως η σπιρομέτρηση προ και μετά βρογχοδιαστολής είναι φυσιολογική.

3) Γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση (ΓΟΠ): Μπορεί ο βήχας να αποτελεί τη μόνη εκδήλωση σε ένα μεγάλο ποσοστό ασθενών και να επιμένει αρκετούς μήνες, παρά τη χορήγηση σωστής θεραπείας. Πρόκειται συνήθως για ξηρό βήχα καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, με έξαρση κυρίως τις νυχτερινές ώρες κατά την κατάκλιση.

4) Κάπνισμα

5) Φάρμακα: Ορισμένα αντιυπερτασικά φάρμακα(αναστολείς μετατρεπτικού ενζύμου της αγγειοτενσίνης) μπορεί να προκαλέσουν σε ένα μικρό ποσοστό (1-2%) σαν παρενέργεια, ξηρό βήχα. Ο βήχας μπορεί να εμφανίζεται λίγες ώρες μετά τη λήψη του φαρμάκου ή ακόμα και μετά από εβδομάδες. Απαιτείται διακοπή του φαρμάκου και αντικατάσταση του. Ο βήχας θα υποχωρήσει , αν και μπορεί να χρειαστούν αρκετές εβδομάδες.

6) Μεταλοιμώδης: οφείλεται κατά κανόνα σε προηγηθείσες λοιμώξεις του ανώτερου ή κατώτερου αναπνευστικού και μπορεί να διαρκέσει ως και 2 μήνες.

7) Ξένο σώμα: Αποτελεί συχνό αίτιο βήχα, ιδίως στα παιδιά.

8) Κακοήθειες: αρκετές φορές ο καρκίνος του πνεύμονα μπορεί να έχει σαν μοναδική του εκδήλωση τον βήχα. Αλλαγή των χαρακτήρων του βήχα ή παρουσία αιμόφυρτων πτυέλων είναι συχνά πρώιμες εκδηλώσεις και αναζητούνται ιδίως σε βαρείς καπνιστές.

Κατά τη διερεύνηση του βήχα μπορεί να απαιτηθούν μια σειρά από εξετάσεις ανάλογα με το αίτιο που υποπτευόμαστε όπως:

- ✓ Ακτινογραφία θώρακος
- ✓ Αξονική τομογραφία θώρακος
- ✓ Σπιρομέτρηση προ και μετά βρογχοδιαστολής
- ✓ Δοκιμασία πρόκλησης
- ✓ Ακτινογραφία ή αξονική τομογραφία παραρρίνιων κόλπων
- ✓ Βρογχοσκόπηση
- ✓ Εξετάσεις πτυέλων (μικροβιολογικές και κυτταρολογικές)
- ✓ Οισοφαγογράφημα - 24ωρη καταγραφή του pH του οισοφάγου.